

västergötlands museum

MARIESTADS KOMMUN
Kommunledningskontoret
2007-11-21
KS 2005/0225

RAPPORT 2004:40

Inför planerat detaljplaneområde på fastigheterna
Hindsberg 2:2, 10:1 m.fl. i Leksberg socken,
Mariestads kommun, Västergötland

Särskild utredning 2004

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Syfte	3
Landskapsbild	3
Naturlandskap och fornlämningsmiljö	4
Utredning	5
Metod	5
Genomförande och resultat	5
Slutsatser	5
Referenser	6
Arkiv	6
Bilagor	
1. Tekniska och administrativa uppgifter	7
2. Schaktbeskrivning	8
3. Schaktöversikt	9
4. Fornlämningstabell	10

*Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket.
Medgivande 97.0082*

Rapport

Särskild utredning inom planerat detaljplaneområde på fastigheterna Hindsberg 2:2, 10:1 m.fl., Leksberg socken, Mariestads kommun.

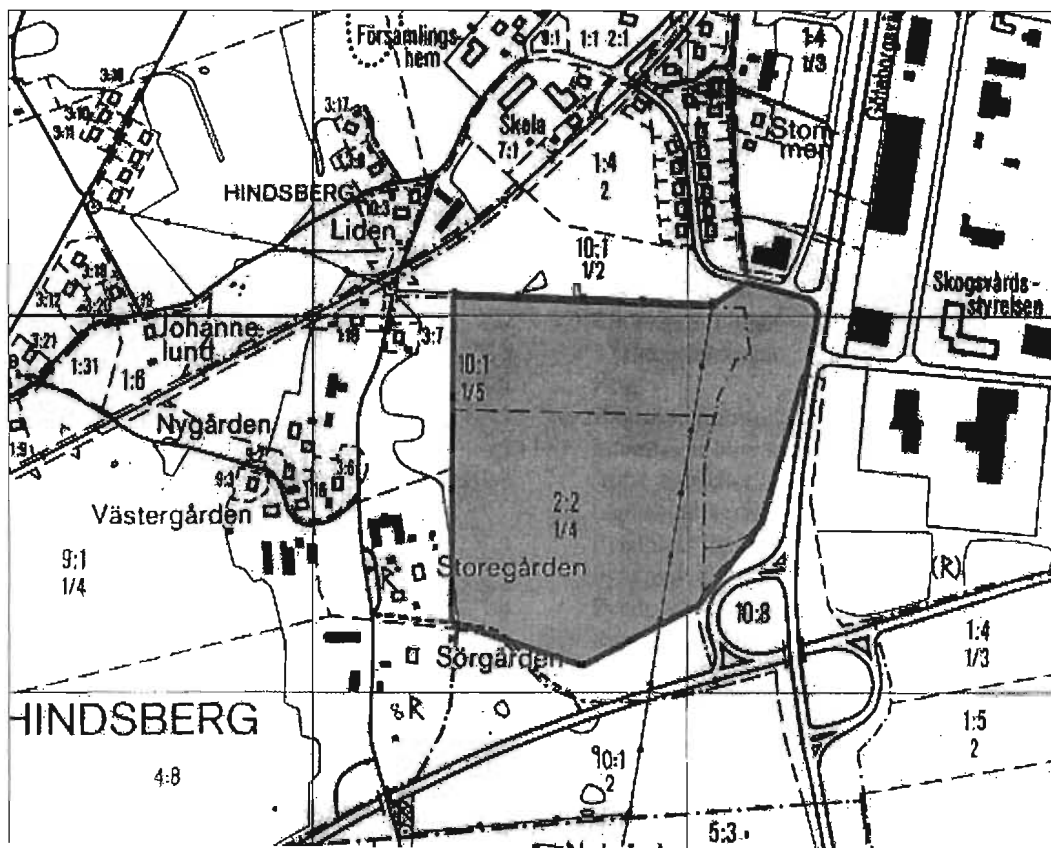
Bakgrund

Under oktober 2004 genomförde Västergötlands museum, i enlighet med Länsstyrelsens beslut dnr 431-37555-2003, en särskild utredning inom fastigheterna Hindsberg 2:2, 10:1 m.fl. i Leksberg socken, Mariestads kommun. Utredningen föranleddes av att Mariestads kommun planerade att upprätta en detaljplan över området i syfte att möjliggöra etablering av verksamheter.

Syfte

I anslutning till det planerade detaljplaneområdet finns flera kända fasta fornlämningar och fyndplatser vilket antyder att det även kunde finnas fornlämningar inom det aktuella området. Syftet med utredningen var därför att klarlägga om det fanns tidigare okända fornlämningar.

Landskapsbild

Naturlandskap och fornlämningsmiljö

Det aktuella området omfattar cirka 18 hektar och är beläget norr om E20 vid södra avfarten till Mariestad. Topografin utgörs av en flack åsrygg som består av öppen åker- och betesmark.

Inom det aktuella området finns inga uppgifter om fornlämningar, men i anslutning till området finns emellertid flera kända fasta fornlämningar och fyndplatser från olika tidsperioder. Flera av dessa lämningar är koncentrerade till en nordsydlig åsrygg som är belägen västsydväst om utredningsområdet. Här finns till exempel ett flertal gravar från järnålder, i form av stensättningar (Raä nr 22, 23, 25 och 26), resta stenar (Raä nr 24) och en domarring (Raä nr 23). På denna ås finns enligt uppgifter i fornminnesregistret även en runsten (Raä nr 20) och norr om utredningsområdet ytterligare två runstenar (Raä nr 14 och 15) samt tre liljestenar varav en med runinskrift (Raä nr 13).

Norr om utredningsområdet finns dessutom stenåldersboplatser (Raä nr 39 och 69) och fyndplatser där stenåldersföremål upphittats (Raä nr 66, 67, 68). Sydost om utredningsområdet finns lämningar efter ett kapell (Raä nr 32) och intill dessa ytterligare en runsten (Raä nr 30).

Raä nr	Typ	Antal	Beskrivning
13:1	Liljestenar	3+1	4 liljestenar varav en med runor
14:1	Runsten	1	Runsten, granit.
15:1, 5:2	Runsten + minnessten	1+1	1) Runsten, granit. 2) minnessten gnejsgranit.
17:1	Minnessten	1	Kalksten
20:1	Runsten	1	Runsten, gnejs.
22:1, 22:2	Gravgrupp	2	2 st stensättningar
23:1	Gravfält	5	Gravfält, bestående av 4 runda stensättningar och en domarring.
24:1-24:3	Gravgrupp + rest sten	2+1	3 st resta stenar
25:1, 25:2	Gravgrupp	2	2 st stensättningar
26:1-26:3	Gravgrupp	3	3 st stensättningar
27:1	Grav	1	Hög
30:1	Runsten	1	Runsten, granit.
32:1-32:3	Kapellgrund	1+1+1	Lämningar efter kapell samt ödekyrkogård.
39:1, 39:2	Uppgifter om stenåldersboplatser	1	Äldre uppgifter samt nyare observationer av boplatserindikerande fynd.
66:1	Fyndplats	1	Fyndplats för håleggadyxa, bergart.
67:1	Fyndplats	1	Fyndplats för tunnackig yxa, bergart.
68:1	Fyndplats	1	Fyndplats för skafthålsyxa, bergart.
69:1	Stenåldersboplatser	1	Boplatser belagd genom fynd och anläggningar som påträffats vid förundersökning 2000.
70:1	Uppgift om gravfynd		Uppgift om gravfynd. Osäker flatmarksgrav.

Tabell 1. Urval av kända närliggande fornlämningar. Se även bilaga 4.

Utredning

Metod

De fornlämningar som i huvudsak förväntades förekomma var lämningar utan synligt märke ovan jord, exempelvis boplatslämningar eller överodlade gravar. Dessa lämningar är dolda under matjorden och kan i vissa fall observeras vid ytinventering av plöjd åkermark men iaktas vanligen först då matjorden avlägsnas. Utredningsarbetet omfattade därför dels ytinventering dels grävning av sökschakt.

Inmätning av utredningsschakt genomfördes med totalstation.

Genomförande och resultat

Utredningens fältarbete genomfördes den 5-7 oktober 2004. Under utredningen ytavsöktes plöjda ytor för att söka indikationer på fornlämningar i form av exempelvis fynd eller sotfläckar.

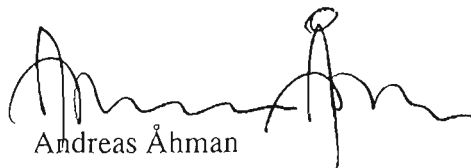
Utredningsschakt grävdes med en runtomsvängande grävmaskin med planerings-skopa. Totalt grävdes 16 schakt som tillsammans motsvarade en yta av 2385 kvm. Schaktens bredd var 1,8 meter och längden varierade mellan 6 och 199 meter. Schakten grävdes genom matjorden ner till alven vilket i allmänhet innebar cirka 0,45 meter djupa schakt. Schakten placerades på topografiskt intressanta lägen där fornlämningar förväntades kunna förekomma och fördelades inom utredningsområdet med avsikt att söka av olika partier av den aktuella ytan.

Vid utredningen kunde inga indikationer på fornlämningar observeras. Jordlagren bestod av matjord av grå lerig silt och alven av beige siltig lera.

Slutsatser

Utredningen har inte kunnat påvisa förekomst av varken fornlämningar eller annat av antikvariskt intresse inom det planerade detaljplaneområdet inom fastigheterna Hindsberg 2:2, 10:1 m.fl. Museet bedömer därför att det ur arkeologisk synpunkt inte råder något hinder för planerad exploatering av området och att inga vidare arkeologiska åtgärder anses nödvändiga.

Skara den 11 oktober 2004

Andreas Åhman

Referenser

Arkiv

Riksantikvarieämbetets fornminnesregister

Bilagor

1. Tekniska och administrativa uppgifter
2. Schaktbeskrivning
3. Översiktsplan
4. Fornlämningstabell

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-37555-2003
Internt objektnummer	24839
Internt diarienummer	130/03
Uppdragsgivare	Mariestads kommun
Kostnadsbärare	Mariestads kommun
Orsak till uppdraget	Detaljplanearbete
Fastighet	Hindsberg 2:2, 10;1 m.fl.
RAÄ nr	---
Socken	Leksberg
Kommun	Mariestad
Landskap	Västergötland
Län	Västra Götaland
Ekonomiskt kartblad	9D 1g
Koordinatsystem	RT 90, 2,5 gon V
Koordinater	X-koord. 6.507.830 Y-koord. 1.384.380
Ansvarig institution	Västergötlands museum
Ansvarig för utredningen	Andreas Åhman
Fältpersonal	Andreas Åhman
Tidpunkt för utredningen	
Fältarbetstid	20 timmar
Arkiv	Västergötlands museums arkiv, dnr: 130/03
Fynd	Inga fynd har tillvaratagits under utredningen